

ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สาริต รื่นเรใจ

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปริญญาตรี

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2549

ISBN 974-502-805-3

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมคุษฎีนิพนธ์และคณะกรรมการสอบปากเปล่าคุษฎีนิพนธ์ ได้พิจารณา
คุษฎีนิพนธ์ของ สาริต รื่นเรใจ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาการศึกษาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ผู้ควบคุมคุษฎีนิพนธ์

..... ประธาน

(ดร.เจริญวิษญ์ สมพงษ์ธรรม)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชร สุนทรายุทธ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.คุณวุฒิ คนฉลาด)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

(ดร.เจริญวิษญ์ สมพงษ์ธรรม)

..... กรรมการ

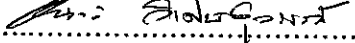
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชร สุนทรายุทธ)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.คุณวุฒิ คนฉลาด)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนงค์ วิเศษสุวรรณ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ประทุม ม่วงมี)

วันที่...21... เดือน...มิถุนายน... พ.ศ. 2549

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา

จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา

ประจำปีภาคต้น ปีการศึกษา 2548

ประกาศคุณูปการ

คุณฐิณีพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี โดยได้รับความกรุณาให้คำปรึกษา แนะนำแก้ไข ข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดีเยี่ยมจาก คร.เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม ประธานกรรมการควบคุมคุณฐิณีพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธร สุนทรายุทธ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพรัตน์ วงษ์นาม และ รองศาสตราจารย์ ดร.คุณวุฒิ คนฉลาด กรรมการควบคุมคุณฐิณีพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยได้แนวทางในการศึกษาหาความรู้อย่างกว้างขวางในการทำคุณฐิณีพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อนงค์ วิเศษสุวรรณ คณะกรรมการสอบปากเปล่า ที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข ทำให้คุณฐิณีพนธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอขอบคุณ อาจารย์วิภาณต์ โทหัตตะ ที่กรุณาตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ให้การสนับสนุนตลอดจนให้ความช่วยเหลือในทุก ๆ ด้านด้วยดีตลอดมา ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น ปริญญาเอก การบริหารการศึกษา ภาคปกติ (รุ่น4) และคณะครู โรงเรียนชั้นน้อยเหนือวิทยาเขต ที่เป็นกำลังใจในการจัดทำคุณฐิณีพนธ์ฉบับนี้ตลอดมา

สาริต รื่นริงใจ

45810062: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ด. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: ปัจจัยเชิงสาเหตุ/ ความผูกพันต่อองค์กร

สาริต รื่นเรียงใจ: ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (THE CAUSAL MODEL OF FACTORS AFFECTING ORGANIZATIONAL COMMITMENT OF SECONDARY SCHOOL TEACHERS UNDER THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION)

อาจารย์ผู้ควบคุมคุณุณินพนธ์: เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม, ค.ค., ธร สุนทรายุทธ, Ph.D., ไพรัตน์ วงษ์นาม, ค.ค., คุณวุฒิ คนฉลาด, Ed.D. 293 หน้า. ปีพ.ศ. 2549. ISBN 974-502-805-3

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและสร้างโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีการศึกษา 2548 จำนวน 421 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม SPSS 11.00 for Window หาค่าสถิติพื้นฐาน และโปรแกรม LISREL 8.53 วิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ

ผลการวิจัยพบว่า โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน อยู่ในเกณฑ์ดี โดยพิจารณาจากค่าอัตราส่วนไค-สแควร์สัมพัทธ์ (χ^2/df) เท่ากับ 1.39 คัดชนี GFI เท่ากับ 0.93 คัดชนี $AGFI$ เท่ากับ 0.90 ค่า $Standardized RMR$ เท่ากับ 0.05 ค่าคัดชนี CFI เท่ากับ 0.99 และค่า $RMSEA = 0.03$ ตัวแปรทั้งหมดในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรแฝงตามความผูกพันต่อองค์กรของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาได้ร้อยละ 73 ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความผูกพันต่อองค์กรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ ลักษณะบุคคลด้านชีวิตสังคม ลักษณะบุคคลด้านจิตวิสัย ความเชื่อถือระหว่างบุคคล การรับรู้ในบทบาทและบรรยากาศในโรงเรียน

45810062: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION;
Ed.D. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: FACTORS AFFECTING/ ORGANIZATIONAL COMMITMENT

SATIT RUEINROUNGJAI: THE CAUSAL MODEL OF FACTORS AFFECTING
ORGANIZATIONAL COMMITMENT OF SECONDARY SCHOOL TEACHERS UNDER
THE OFFICE OF BASIC EDUCATION COMMISSION. DISSERTATION ADVISORS:

CHAROENWIT SOMPONGTAM, Ph.D., DHORN SUNTRAYUTH, Ph.D.,

PAIRATANA WONGNAM, Ph.D., KUNAWUDH KONCHALARD, Ed.D. 293 P. 2006.

ISBN 974-502-805-3

The objectives of this research were to study and design of the causal model of factors affecting organizational commitment of secondary school teachers under the Office of Basic Education Commission, in the academic year B.E. 2548. The samples of research included 421 of secondary school teachers. The instrument in collecting the data was a set of rating scale questionnaire. Data analysis was undertaken by means of descriptive statistics and analysis of the causal factor models by LISREL 8.53.

The major findings were as follows: the causal factor models effected to the organizational commitment of secondary school teachers was in good level. Goodness of fit indicators included a relative chi-square ratio of 1.39; $GFI = 0.93$; $AGFI = 0.90$; *Standardized RMR* = 0.05; $CFI = 0.99$; $RMSEA = 0.03$. All of the variables explained the variance of the commitment in the percentage of 73. The variables affecting the organizational commitment at the statistic significant direct effect were as follows: personal characteristics in bio-social manner, personal characteristic in psychology manner, inter-personal trust, conceptual role, and school climate.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
คำถามในการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
ความผูกพันต่อองค์กร.....	16
ความหมายของความผูกพันต่อองค์กร.....	16
โครงสร้างของความผูกพันต่อองค์กร.....	19
การวัดความผูกพันต่อองค์กร.....	20
ปัจจัยเบื้องต้นที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร.....	21
ความสำคัญของความผูกพันต่อองค์กร.....	23
ความผูกพันต่อองค์กรของครู.....	26
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความผูกพันต่อองค์กร.....	29
ลักษณะองค์การ.....	31
ลักษณะบุคคล.....	32
ลักษณะบุคคลด้านชีวสังคม.....	33

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ลักษณะบุคคลด้านจิตวิสัย.....	36
ลักษณะงาน.....	47
ทฤษฎีและแนวความคิด.....	47
ความพึงพอใจในงาน.....	49
เครื่องมือและสิ่งอำนวยความสะดวก.....	58
ความเชื่อถือระหว่างบุคคล.....	59
ความหมายของความเชื่อถือระหว่างบุคคล.....	59
การวัดความเชื่อถือระหว่างบุคคลในการทำงาน.....	59
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล.....	60
ภาวะผู้นำ.....	61
ความหมายของภาวะผู้นำ.....	61
การศึกษาภาวะผู้นำ.....	62
กลุ่มทฤษฎีคุณลักษณะผู้นำ.....	62
กลุ่มทฤษฎีพฤติกรรมศาสตร์.....	64
กลุ่มทฤษฎีเชิงสถานการณ์.....	68
กลุ่มทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง.....	74
งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับความผูกพันต่อองค์กร.....	79
การรับรู้ในบทบาท.....	80
ความชัดเจนในบทบาท.....	82
ความขัดแย้งในบทบาท.....	84
การวัดความชัดเจนในบทบาทและความขัดแย้งในบทบาท.....	85
งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ในบทบาทกับความผูกพันต่อ องค์กร.....	85
บรรยากาศในโรงเรียน.....	86
ความหมายของบรรยากาศองค์กร.....	86
การจำแนกประเภทของบรรยากาศ.....	87
การรับรู้บรรยากาศขององค์กร.....	90

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การศึกษาบรรยากาศในโรงเรียน.....	91
การตัดสินบรรยากาศในองค์กร.....	93
งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบรรยากาศองค์กรกับความผูกพัน ต่อองค์กร.....	93
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	95
ขั้นตอนการพัฒนาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของครู.....	95
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	96
ขั้นตอนการวิจัย.....	97
เครื่องมือและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	101
การหาคุณภาพของเครื่องมือ.....	110
การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล.....	111
สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	112
4 ผลการวิจัย.....	116
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน.....	118
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ ที่ใช้ในการศึกษาโมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	123
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กร ของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน..	131
5 สรุปและอภิปรายผล.....	173
สรุปผลการวิจัย.....	174
อภิปรายผล.....	179
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	189
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	191
บรรณานุกรม.....	192
ภาคผนวก.....	215

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ก.....	216
ภาคผนวก ข.....	218
ภาคผนวก ค.....	220
ภาคผนวก ง.....	222
ภาคผนวก จ.....	236
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	293

มหาวิทยาลัยบูรพา
Burapha University

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงมิติของความผูกพันต่อองค์กร.....	27
2 ทฤษฎีการสร้างแรงจูงใจโดยสนองความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์.....	38
3 แสดงจำนวนโรงเรียน จำนวนประชากร จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ที่เก็บได้จริง จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	97
4 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ จำแนกตามลักษณะต่าง ๆ....	119
5 แสดงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความแปร และความโค้งของตัวแปร สังเกตได้ใน โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	121
6 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ใน โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	124
7 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรที่ส่งผลต่อความผูกพัน ต่อองค์กรจากการวิเคราะห์โมเดลตามสมมติฐาน.....	142
8 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง โมเดลตามสมมติฐาน.....	146
9 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรที่ส่งผลต่อความผูกพัน ต่อองค์กรจากการวิเคราะห์โมเดลที่ปรับแก้ให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	153
10 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง โมเดลที่ปรับแก้ให้สอดคล้องกับข้อมูล เชิงประจักษ์.....	157
11 อิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของตัวแปรที่ส่งผลต่อความผูกพัน ต่อองค์กรจากการวิเคราะห์โมเดลที่ปรับแก้เป็น โมเดลประหัยค์.....	164
12 เมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแฝง โมเดลที่ปรับแก้เป็น โมเดลประหัยค์.....	168

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	6
2 โมเดลสมมติฐานปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.....	8
3 แบบจำลองปัจจัยเบื้องต้นที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การและผลของ ความผูกพันต่อองค์การของสตีเวอรี่.....	21
4 แบบจำลองปัจจัยเบื้องต้นที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์การ และผลของ ความผูกพันต่อองค์การของเมาว์เคย์, พอร์เตอร์ และสตีเวอรี่.....	22
5 แสดงความหมายของแรงจูงใจของคันทและคิชนอร์.....	36
6 แสดงทฤษฎีความเสมอภาค.....	42
7 แสดงตารางรายชื่อการจัดการของเบลค, มูตัน และไกรเนอร์.....	67
8 แสดงรูปแบบของผู้นำที่เหมาะสมกับสถานการณ์ของฟิเคเลอร์.....	69
9 แสดงสถานการณ์ตามทฤษฎีเชิงสถานการณ์ของภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผล: วิถีทางสู่เป้าหมายของเฮลส์.....	71
10 แสดงทฤษฎีเชิงสถานการณ์ของเฮอร์เชย์ และบลานชาร์ด.....	73
11 แบบจำลองปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อบทบาทในองค์การ.....	81
12 แสดงบรรยายทศองค์การ 4 รูปแบบตามทฤษฎีของฮอย และมิสเกล.....	88
13 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย กระบวนการและผลที่ได้รับ.....	98
14 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงลักษณะองค์การ.....	131
15 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงลักษณะบุคคลด้านชีวิตสังคม.....	132
16 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงภาวะผู้นำผู้บริหาร.....	133
17 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงความเชื่อต่อระหว่างบุคคล.....	134
18 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงลักษณะงาน.....	135
19 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงลักษณะบุคคลด้านจิตวิสัย.....	136
20 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงการรับรู้ในบทบาท.....	137
21 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงบรรยากาศในโรงเรียน.....	138

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
22 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงความผูกพันต่อองค์การ.....	139
23 ผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามสมมติฐาน.....	141
24 ผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	152
25 ผลการวิเคราะห์โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์การของครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ปรับเป็น โมเดลประหยัด.....	163